

प्रतिज्ञापत्र

या संशोधन अहवालात समाविष्ट करण्यात आलेले संशोधन कार्य माझ्या स्वतःच्या प्रयत्नांचे फलित आहे. त्यासाठी माझ्या मार्गदर्शकांकडून मिळालेले मार्गदर्शन आणि त्यापूर्वी झालेल्या संशोधनांचे संदर्भ, इतर सहकाऱ्यांची मदत घेण्यात आली आहे. उपयोगात आणलेल्या संदर्भांचा योग्य निर्देश करण्यात आला आहे असे मी प्रतिज्ञापूर्वक घोषित करतो.

स्थळ : कोल्हापूर

दिनांक : २८ जून २००२

अमरसिंह भगवानराव शेळके

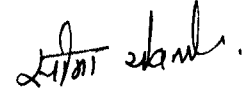
प्रमाणपत्र

मी प्रमाणित करते की, अमरसिंह भगवानराव शेळके यांनी शिवाजी विद्यापीठाची एम्.फिल. (शिक्षणशास्त्र) पदवी प्राप्त करण्यासाठी प्रस्तुत शोध प्रबंध 'कोल्हापूर शहरातील छायाचित्रणाचा विकास आणि भूगोल विषयात पदव्युत्तर पातळीवर अध्यापनात व संशोधनात छायाचित्रणाचा उपयोग - एक अभ्यास' हा माझ्या मार्गदर्शनाखाली परिश्रमातून पूर्ण केला आहे. हे कार्य पूर्व नियोजनानुसार पूर्ण झाले आहे. संशोधकाने माझ्या सूचनांचे पूर्णतः पालन केले आहे. जे निष्कर्ष शोध प्रबंधात प्रस्तुत केले आहेत, ते माझ्या माहितीनुसार बरोबर आहेत.

स्थळ : कोल्हापूर

दिनांक : २८ जून २००२

संशोधन मार्गदर्शिका,

(डॉ. सीमा एम. येवले)

ऋणनिर्देश

प्रस्तुत शोध प्रबंध सादर करताना मला अत्यंत आनंद होत आहे. माझ्या मार्गदर्शिका डॉ. सीमा येवले यांची प्रेरणा, त्यांचे संपूर्ण मार्गदर्शन, अनुभव व ज्ञान यामुळेच हा शोधप्रबंध व्यवस्थितपणे व तर्कसंगतदृष्ट्या सादर करता आला. मी त्यांचा अत्यंत ऋणी आहे.

माझे वडील कै. भगवानराव कृष्णाजी शेळके यांच्या आशिर्वादानेच मी हे संशोधनकार्य पूर्ण करू शकलो. श्री. शाहू शिक्षण संस्थेचे सचिव आदरणीय चंद्रकांत बोंद्रे व प्राचार्य डॉ. डी. आर. मोरे यांनी संशोधन कार्यासाठी संधी व प्रेरणा दिली त्याबद्दल त्यांचे आभार मानने माझे कर्तव्य आहे.

सदर संशोधन कार्य पूर्ण करणेसाठी प्रा. इकबाल शेख, प्रा. शिवानंद कुमार, प्रा. रविंद्र मिरजकर, प्रा. कु. वर्षा लोंबटे, प्रा. सौ. एस. एस. परमणे, प्रा. सदानंद अपराध, प्रा. विकास सलगर, प्रा. प्रमोद लंबे, प्रा. रतन हजारे, श्री. अरूण माने, श्री. सुनिल कोळी, श्री. राजसिंह शेळके, श्री. विजय शेळके श्री. श्रीकांत दिवटे, श्री. संजीव देवरूखकर, यांचे सहकार्य मिळाले त्याबद्दल मी त्यांचा ऋणी आहे.

प्रस्तुत शोध निबंध पूर्ण करण्यासाठी प्रश्नावली भरून देणारे कोल्हापूरचे सर्व स्टुडिओचालक, सर्व भूगोल अध्यापक यांचाही मी आभारी आहे.

टंकलेखनाचे काम श्री. श्रीकांत बेकनाळकर, शास्त्रीनगर कोल्हापूर यांनी वेळेत व बिनचूक केले आहे, त्याबद्दल मी त्यांचा आभारी आहे.

हे संशोधन कार्य पूर्ण करित असताना मला ज्यांचे ज्यांचे प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्षपणे सहकार्य लाभले त्या सर्वांचे मी मनःपूर्वक आभार मानतो.

स्थळ : कोल्हापूर

दिनांक :

अमरसिंह भगवानराव शेळके

अनुक्रमणिका

प्रकरण क्रमांक	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
	प्रतिज्ञापत्र	I
	प्रमाणपत्र	II
	ऋणनिर्देश	II
	अनुक्रमणिका	IV
	सारणी सूची	VII
	आलेखांची यादी	XII
	परिशिष्टांची यादी	XIII
प्रकरण पहिले	प्रास्ताविक	१ ते ८
	१.१ प्रस्तावना	१
	१.२ प्रस्तुत संशोधनाची गरज	२
	१.३ संशोधन समस्येचे शब्दांकन	२
	१.४ प्रस्तुत संशोधन विषयातील सज्ञांचे स्पष्टीकरण	३
	१.५ संशोधनाचे महत्व	४
	१.६ संशोधनाची उद्दिष्ट्ये	५
	१.७ संशोधनाची गृहीतके	६
	१.८ संशोधनाची मर्यादा	६
	१.९ संशोधनाचे प्रकरणीकरण	७
	१.१० समारोप	८
प्रकरण दुसरे	छायाचित्रणाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी (इतिहास, प्रगती आणि आढावा)	९ ते २६
	२.१ प्रस्तावना	९
	२.२ छायाचित्रणाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी	९
	२.२.१ कॅमेरा ऑब्सकुरा	१०
	२.२.२ अंधकाराचा वापर करणारे फोटो रसायनशास्त्र	१२
	२.२.३ नेप्सीचा हेलिओग्राफ	१४
	२.२.४ जगातील पहिले छायाचित्र	१६
	२.२.५ कोडॅक आणि स्नॅपशॉट	२०
	२.२.६ विसाव्या शतकातील छायाचित्रण	२२

प्रकरण क्रमांक	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
	२.२.७ येऊ घातलेल्या गोष्टी	२३
	२.३ संबधित साहित्याचा अभ्यास	२५
	२.४ समारोप	२६
प्रकरण तिसरे	संशोधनाची कार्यपध्दती	२७ ते ३८
	३.१ प्रस्तावना	२७
	३.२ संशोधन म्हणजे काय ?	२७
	३.३ संशोधन पध्दती	२७
	३.३.१ सर्वेक्षण पध्दती	२८
	३.३.२ सर्वेक्षण पध्दतीच्या पायऱ्या	२९
	३.३.३ सर्वेक्षणाचे हेतू	२९
	३.३.४ सर्वेक्षण पध्दतीची वैशिष्ट्ये	३०
	३.३.५ सर्वेक्षणाचे प्रकार	३०
	३.४ प्रस्तुत संशोधनाचे स्वरूप	३१
	३.५ नमुना निवड	३१
	३.६ संशोधन साधने	३२
	३.६.१ प्रश्नावली व्याख्या	३३
	३.६.२ प्रश्नावलीची वैशिष्ट्ये	३३
	३.७ सामग्री जमा करण्याची प्रत्यक्ष कृती	३४
	३.८ संशोधन साधनांचे विश्लेषण	३५
	३.९ विश्लेषण पध्दती	३८
	३.१० समारोप	३८
प्रकरण चौथे	संशोधन सामग्रीचे विश्लेषण आणि अर्थनिर्वचन	३९ ते ११७
	४.१ प्रस्तावना	३९
	४.२ छायाचित्रण प्रक्रियेच्या विकासामध्ये आलेल्या आधुनिकतेचे विश्लेषण	४०
	४.३ भूगोल विषयात पदव्युत्तर पातळीवर अध्यापनात होणाऱ्या छायाचित्रणाच्या उपयोगाचे विश्लेषण	८४
	४.४ भूगोल विषयात एम्.फिल व पीएच्.डी. पदवीसाठी २००१ पर्यंत झालेल्या संशोधन कार्यातील छायाचित्रणाच्या उपयोगाचे विश्लेषण.	१०४
	४.५ समारोप.	११७

प्रकरण क्रमांक	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
प्रकरण पाचवे	सारांश, निष्कर्ष व शिफारशी	११८ ते १३३
	५.१ प्रस्तावना	११८
	५.२ सारांश	११८
	५.३ निष्कर्ष	१२१
	५.४ शिफारशी	१३०
	५.५ प्रस्तुत संशोधनाशी संबंधित पुढील संशोधनासाठी क्षेत्रे किंवा विषय	१३३
संदर्भ ग्रंथ सूची		१३४
परिशिष्टे		१३६ ते १४८
अ.	स्टुडिओ चालकांसाठी प्रश्नावली	१३६
ब.	कोल्हापूर शहरातील फोटो स्टुडिओची यादी	१४२
क.	पदव्युत्तर पातळीवर भूगोल अध्यापन करणाऱ्या अध्यापकांसाठी प्रश्नावली.	१४३
ड.	शिवाजी विद्यापीठांतर्गत पदव्युत्तर पातळीवर भूगोल अध्यापन करणाऱ्या अध्यापकांची यादी.	१४५
इ.	शिवाजी विद्यापीठाने भूगोल विषयात २००१ पर्यंत एम्.फिल. पदवी प्रदान केलेल्या अध्यापकांची यादी.	१४६
ई.	शिवाजी विद्यापीठाने भूगोल विषयात २००१ पर्यंत पीएच.डी. पदवी प्रदान केलेल्या अध्यापकांची यादी.	१४८

सारणी सूची

अ.नं.	सारणी क्रमांक	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
१	४.१	स्टुडिओ चालक फोटोग्राफी व्यवसायात येणाऱ्या कारण प्रतिसादाचे विश्लेषण.	४०
२	४.२	स्टुडिओ स्थापनेवेळी घेतलेल्या आर्थिक सहाय्याचे विश्लेषण	४१
३	४.३	स्टुडिओ स्थापनेवेळी आलेल्या खर्चाचे विश्लेषण	४१
४	४.४	सद्यःस्थितीत स्टुडिओमध्ये असलेल्या आर्थिक गुंतवणुकीचे विश्लेषण	४२
५	४.५	स्टुडिओ स्थापनेवेळी असणाऱ्या जागा मालकी संबंधीचे विश्लेषण	४३
६	४.६	स्टुडिओ स्थापनेनंतर जागेतील बदलांचे विश्लेषण	४३
७	४.७	सद्यःस्थितीतील स्टुडिओच्या जागामालकी संबंधीचे विश्लेषण	४४
८	४.८	स्टुडिओ स्थापनेवेळचे व्यवस्थापन विश्लेषण	४५
९	४.९	स्टुडिओ स्थापनेनंतर व्यवस्थापनात झालेल्या बदलांचे विश्लेषण	४५
१०	४.१०	सद्यःस्थितीत स्टुडिओ व्यवस्थापनाबाबतचे विश्लेषण	४६
११	४.११	स्टुडिओ स्थापनेवेळी उपलब्ध असणाऱ्या फर्निचर साहित्यासंबंधीचे विश्लेषण	४६
१२	४.१२	स्टुडिओ स्थापनेनंतर फर्निचर साहित्यात केलेल्या बदलांचे विश्लेषण	४७
१३	४.१३	सद्यःस्थितीत स्टुडिओत उपलब्ध असणाऱ्या फर्निचर साहित्याचे विश्लेषण	४८
१४	४.१४	स्टुडिओ स्थापनेवेळी मेकअप रूम मधील उपलब्ध सुविधांबाबतचे विश्लेषण	४९
१५	४.१५	स्टुडिओ स्थापनेनंतर मेकअपरूममध्ये केलेल्या बदलांचे विश्लेषण	४९
१६	४.१६	सद्यःस्थितीतील स्टुडिओ मेकअपरूम मधील उपलब्ध सुविधांचे विश्लेषण	५०
१७	४.१७	स्टुडिओ स्थापनेवेळी केलेल्या जाहिरात माध्यमविषयक माहितीचे विश्लेषण	५१

अ.नं.	सारणी क्रमांक	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
१८	४.१८	स्टुडिओ स्थापनेनंतर जाहिरात माध्यमात केलेल्या बदलांचे विश्लेषण	५२
१९	४.१९	सद्यःस्थितीत स्टुडिओसाठी केल्या जाणाऱ्या जाहिरात माध्यमविषयक माहितीचे विश्लेषण	५२
२०	४.२०	स्टुडिओ स्थापनेवेळी असणाऱ्या पार्श्वभूमी पडदा प्रकाराचे विश्लेषण	५३
२१	४.२१	स्टुडिओ स्थापनेनंतर पार्श्वभूमी पडदा प्रकारामध्ये केलेल्या बदलांचे विश्लेषण	५४
२२	४.२२	सद्यःस्थितीत स्टुडिओमध्ये असणाऱ्या पार्श्वभूमी पडदा प्रकाराचे विश्लेषण	५४
२३	४.२३	स्टुडिओ स्थापनेवेळी असणाऱ्या प्रकाश योजनेच्या सुविधांचे विश्लेषण	५५
२४	४.२४	स्टुडिओ स्थापनेनंतर प्रकाश योजनेत केलेल्या बदलांचे विश्लेषण	५६
२५	४.२५	सद्यःस्थितीत स्टुडिओमध्ये असणाऱ्या प्रकाश योजनेच्या सुविधांचे विश्लेषण	५७
२६	४.२६	स्टुडिओ स्थापनेवेळी अंधारखोलीत उपलब्ध असणाऱ्या साधनांचे विश्लेषण	५७
२७	४.२७	स्टुडिओ स्थापनेवेळी वापरल्या जाणाऱ्या कॅमेरा प्रकारांचे विश्लेषण	५९
२८	४.२८	स्टुडिओ स्थापनेनंतर कॅमेरा प्रकारामध्ये केलेल्या बदलांचे विश्लेषण	६०
२९	४.२९	स्टुडिओमध्ये सद्यःस्थितीत वापरत असणाऱ्या कॅमेरा प्रकारांचे विश्लेषण	६१
३०	४.३०	स्टुडिओ स्थापनेवेळी कॅमेऱ्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या लेन्स प्रकाराबाबतचे विश्लेषण	६३
३१	४.३१	स्टुडिओ स्थापनेनंतर लेन्स प्रकारामध्ये केलेल्या बदलांचे विश्लेषण	६३
३२	४.३२	सद्यःस्थितीत स्टुडिओमध्ये कॅमेऱ्यासाठी वापरत असलेल्या लेन्स प्रकाराबाबतचे विश्लेषण	६४
३३	४.३३	स्टुडिओ स्थापनेवेळी वापरल्या जाणाऱ्या कॅमेरा रोल प्रकाराबाबतचे विश्लेषण	६५

अ.नं.	सारणी क्रमांक	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
३४	४.३४	स्टुडिओ स्थापनेनंतर कॅमेरा रोल प्रकारामध्ये केलेल्या बदलांचे विश्लेषण	६५
३५	४.३५	सद्यःस्थितीत स्टुडिओमध्ये वापरत असलेल्या कॅमेरा रोल प्रकाराबाबतचे विश्लेषण	६६
३६	४.३६	स्टुडिओ स्थापनेवेळी कृष्णधवल फोटो प्रिंटींग साठी ग्रेड नुसार वापरत असलेल्या प्रिंटींग कागदाचे विश्लेषण	६८
३७	४.३७	स्टुडिओ स्थापनेवेळी रंगीत फोटो प्रिंटींगसाठी पृष्ठभागानुसार वापरत असलेल्या प्रिंटींग कागदाचे विश्लेषण	६८
३८	४.३८	स्टुडिओ स्थापनेनंतर वापरत असलेल्या फोटो प्रिंटींग कागदामध्ये केलेल्या बदलांचे विश्लेषण	६९
३९	४.३९	सद्यःस्थितीत कृष्णधवल फोटोसाठी ग्रेडनुसार वापरत असलेल्या फोटो प्रिंटींग कागद प्रकाराचे विश्लेषण	७०
४०	४.४०	सद्यःस्थितीत रंगीत फोटो प्रिंटींगसाठी पृष्ठभागानुसार वापरत असलेल्या प्रिंटींग कागद प्रकाराचे विश्लेषण	७०
४१	४.४१	स्टुडिओ स्थापनेवेळी विक्रीसाठी ठेवलेल्या वस्तूंचे विश्लेषण	७१
४२	४.४२	सद्यःस्थितीत स्टुडिओत विक्रीसाठी ठेवलेल्या वस्तूंचे विश्लेषण	७२
४३	४.४३	स्थापनेवेळी स्टुडिओत ठेवलेल्या रेकॉर्ड्सचे विश्लेषण	७२
४४	४.४४	सद्यःस्थितीत स्टुडिओत ठेवलेल्या रेकॉर्ड्सचे विश्लेषण	७३
४५	४.४५	फोटोग्राफी संदर्भात व्यावसायिक अभ्यासक्रम पूर्तता बाबतचे विश्लेषण	७४
४६	४.४६	स्टुडिओ स्थापनेवेळी फोटो काढण्यासाठी वापरत असलेल्या फोटो ट्रिक्सचे विश्लेषण	७४
४७	४.४७	सद्यःस्थितीत फोटो काढण्यासाठी वापरत असलेल्या फोटो ट्रिक्सचे विश्लेषण	७५
४८	४.४८	सद्यःस्थितीत स्टुडिओचालक डायफ्रॅम व शटरस्पीडची जुळणी करण्यासाठी वापरत असलेल्या जुळणीप्रकाराचे विश्लेषण	७६
४९	४.४९	स्थापनेवेळी स्टुडिओत केल्या जाणाऱ्या इतर कामांचे विश्लेषण	७६
५०	४.५०	स्थापनेनंतर स्टुडिओत केल्या जाणाऱ्या इतर कामातील बदलाचे विश्लेषण	७७

अ.नं.	सारणी क्रमांक	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
५१	४.५१	सद्यःस्थितीत स्टुडिओत केल्या जाणाऱ्या इतर कामाचे विश्लेषण	७८
५२	४.५२	स्टुडिओ स्थापनेवेळी अंधारखोलीत केल्या जाणाऱ्या प्रक्रियांचे विश्लेषण	७९
५३	४.५३	सद्यःस्थितीत स्टुडिओमध्ये कृष्णधवल फोटो साठी अंधारखोलीच्या आवश्यकतेसंबंधीचे विश्लेषण	७९
५४	४.५४	सद्यःस्थितीत स्टुडिओमध्ये रंगीत फोटोसाठी अंधारखोलीच्या आवश्यकते संबंधीचे विश्लेषण	८०
५५	४.५५	स्टुडिओ स्थापनेवेळी काढल्या जाणाऱ्या फोटो प्रकाराचे विश्लेषण	८१
५६	४.५६	सुरवातीच्या काळात काढल्या जाणाऱ्या फोटो आकारानुसार फोटो प्रकाराचे वर्गीकरण	८१
५७	४.५७	सद्यःस्थितीत स्टुडिओमध्ये काढल्या जाणाऱ्या फोटो आकारानुसार फोटो प्रकाराचे विश्लेषण	८२
५८	४.५८	स्टुडिओ स्थापनेवेळी फोटो डेव्हलपींग व प्रिंटींग प्रक्रिया ठिकाणाचे विश्लेषण	८३
५९	४.५९	सद्यःस्थितीत फोटो डेव्हलपींग व प्रिंटींग प्रक्रिया ठिकाणांचे विश्लेषण	८४
६०	४.६०	अध्यापकांचे शैक्षणिक पात्रतेनुसार विश्लेषण	८५
६१	४.६१	पदव्युत्तर पातळीवर भूगोल अध्यापकांच्या अध्यापन अनुभवांचे विश्लेषण	८६
६२	४.६२	भूगोल अध्यापकांचा फोटोग्राफीशी आलेल्या संबंधाचे विश्लेषण	८७
६३	४.६३	कॅमेरा वापराबाबत अध्यापक प्रतिसादाचे विश्लेषण	८७
६४	४.६४	पदव्युत्तर स्तरावर अध्यापन केलेल्या विषयानुसार अध्यापक प्रतिसादाचे विश्लेषण	८८
६५	४.६५	पदव्युत्तर स्तरावर भूगोल शाखानुसार अध्यापन करताना छायाचित्रांच्या वापरानुसार अध्यापक प्रतिसादाचे विश्लेषण	९१
६६	४.६६	पदव्युत्तर स्तरावर एम्.फिल विषय अध्यापन करताना छायाचित्रांच्या वापरानुसार अध्यापक प्रतिसादाचे विश्लेषण	९३
६७	४.६७	भूगोल अध्यापनात छायाचित्रांचा वापर करण्यायोग्य शाखानुसार अध्यापक प्रतिसादाचे विश्लेषण	९४

अ.नं.	सारणी क्रमांक	शीर्षक	पृष्ठ क्रमांक
६८	४.६८	भूगोल अध्यापनात छायाचित्रांचा वापर केल्याने होणाऱ्या फायद्यांचे विश्लेषण	९५
६९	४.६९	भूगोल विभागात छायाचित्रांच्या उपलब्धतेबाबत अध्यापक प्रतिसादाचे विश्लेषण	९६
७०	४.७०	भूगोल अध्यापकांनी छायाचित्र उपलब्धतेच्या ठिकाणांबाबत दिलेल्या प्रतिसादाचे विश्लेषण	९६
७१	४.७१	छायाचित्र निर्मितीसाठी आर्थिक सहाय्याबाबत अध्यापक प्रतिसादाचे विश्लेषण	९७
७२	४.७२	भूगोल अध्यापनात छायाचित्र दाखविण्यासाठी अध्यापकांद्वारा वापरण्यात येणाऱ्या उपकरणांचे विश्लेषण	९८
७३	४.७३	भूगोल अध्यापनात छायाचित्रांचा वापर करताना येणाऱ्या समस्यांचे विश्लेषण	९९
७४	४.७४	अध्यापकांद्वारे केलेल्या भूगोल विषयातील शाखानिहाय संशोधनाचे विश्लेषण	१००
७५	४.७५	अध्यापकांनी भूगोल विषयात केलेल्या संशोधनाचे उपशाखानुसार विश्लेषण	१०१
७६	४.७६	संशोधन कार्यातील छायाचित्रांच्या वापराबाबत अध्यापक प्रतिसादाचे विश्लेषण	१०३
७७	४.७७	संशोधन कार्यात केलेल्या छायाचित्रणाच्या उपयोगानुसार अध्यापक प्रतिसादाचे विश्लेषण	१०३
७८	४.७८	शिवाजी विद्यापीठांतर्गत भूगोल विषयात २००१ पर्यंत झालेल्या संशोधनाचे उपशाखानुसार विश्लेषण	१०५
७९	४.७९	शिवाजी विद्यापीठांतर्गत भूगोल विषयात २००१ पर्यंत छायाचित्रांचा वापर झालेल्या संशोधनाचे शाखानुसार विश्लेषण	१०७
८०	४.८०	शिवाजी विद्यापीठांतर्गत भूगोल विषयात २००१ पर्यंत झालेले एकूण संशोधन व छायाचित्रांचा वापर करण्यात आलेले संशोधन प्रबंध यांचे शाखानुसार विश्लेषण	११५

आलेखांची यादी

अ.नं.	आलेखाचे नांव	पृष्ठ क्रमांक
१	सद्यःस्थितीत स्टुडिओ मध्ये असणाऱ्या प्रकाश योजनेच्या सुविधांचे विश्लेषण	५८
२	सद्यःस्थितीत स्टुडिओमध्ये वापरत असणाऱ्या कॅमेरा प्रकारांचे विश्लेषण	६२
३	सद्यःस्थितीत स्टुडिओमध्ये वापरत असलेल्या कॅमेरा रोल प्रकारांबाबतचे विश्लेषण	६७
४	पदव्युत्तर स्तरावर भूगोल शाखानुसार अध्यापन करताना छायाचित्रांच्या वापरानुसार अद्यापक प्रतिसादांचे विश्लेषण	९२
५	संशोधन कार्यातील छायाचित्रांच्या वापराबाबत अध्यापक प्रतिसादांचे विश्लेषण	१०३
६	शिवाजी विद्यापीठांतर्गत भूगोल विषयात २००१ पर्यंत झालेल्या संशोधनाचे उपशाखानुसार विश्लेषण	१०६
७	भूगोल विषयात २००१ पर्यंत झालेल्या एम.फिल. व पीएच.डी.च्या शोधप्रबंधात छायाचित्रांचा वापर	११६

परिशिष्टांची यादी

अ.नं.	परिशिष्टाचे नांव	पृष्ठ क्रमांक
अ	स्टुडिओ चालकांसाठी प्रश्नावली	१३६
ब	कोल्हापूर शहरातील फोटो स्टुडिओंची यादी	१४२
क	पदव्युत्तर पातळीवर भूगोल अध्यापन करणाऱ्या अध्यापकांसाठी प्रश्नावली	१४३
ड	शिवाजी विद्यापीठांतर्गत पदव्युत्तर पातळीवर भूगोल अध्यापन करणाऱ्या अध्यापकांची यादी	१४५
इ	शिवाजी विद्यापीठाने भूगोल विषयात २००१ पर्यंत एम्.फिल पदवी प्रदान केलेल्या अध्यापकांची यादी	१४६
ई	शिवाजी विद्यापीठाने भूगोल विषयात २००१ पर्यंत पीएच्.डी. पदवी प्रदान केलेल्या अध्यापकांची यादी	१४८